

Motion till riksdagen 2025/26:3452

av Mikael Oscarsson (KD)

Stärkta incitament för gåvogivande

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en höjning av taket för avdragsgilla gåvor till ideella organisationer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda att bredda systemet så att fler typer av allmännyttiga ändamål omfattas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera och utveckla systemet löpande för att säkerställa långsiktig stabilitet för civilsamhället och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Civilsamhället är en av grundpelarna i ett väl fungerande samhälle. Det bidrar till social gemenskap, trygghet och utveckling och erbjuder stöd till grupper som ofta faller mellan stolarna i den offentliga välfärden. Organisationer som arbetar med socialt stöd, vård, utbildning, integration, internationellt bistånd, kultur, idrott och miljö är ovärderliga resurser. De fungerar ofta som samhällets samvete och som en röst för de mest utsatta.

För att detta arbete ska vara långsiktigt hållbart behövs stabil finansiering. Statliga bidrag är viktiga men kan aldrig ersätta den enskildes vilja att bidra. När människor själva väljer att ge, och när det civila samhället står fritt från statlig detaljstyrning, stärks både demokratin och den sociala väven. Avdragsrätt för gåvor är därför ett kraftfullt verktyg för att mobilisera engagemang, ge organisationerna stabila förutsättningar och samtidigt ge medborgarna inflytande över vilket samhälle de vill bygga.

Sverige behöver uppvärdera givandet

Det nuvarande svenska systemet för avdragsrätt för gåvor är alltför begränsat. Taket för hur mycket som kan dras av är lågt, och bara vissa ändamål omfattas. Detta gör att systemet inte får den bredd och kraft som behövs för att verkligen stärka civilsamhället.

I flera europeiska länder är reglerna betydligt generösare. Ett särskilt relevant exempel är Norge. Där är taket för avdragsgilla gåvor väsentligt högre än i Sverige, vilket gör att både privatpersoner och företag uppmuntras att ge större belopp. Men inte bara det: I Norge omfattar systemet en mycket större bredd av ändamål. Förutom humanitärt arbete och sociala insatser gäller avdraget även för idrottsrörelsen, kulturlivet, forskning, utbildning samt miljö- och naturvårdsorganisationer. Detta har gjort att givandet fått en helt annan kraft och mångfald än i Sverige.

Erfarenheten från Norge visar tydligt att när staten skapar goda incitament för givande växer också engagemanget i hela samhället. Det är en modell som Sverige bör inspireras av. Om vi vill att fler ska bidra till civilsamhället behöver vi ge dem bättre verktyg att göra det.

Bredare ändamål stärker hela samhället

I dag är det framför allt sociala och humanitära ändamål som omfattas av den svenska avdragsrätten. Men civilsamhällets betydelse sträcker sig mycket längre än så. Idrottsrörelsen bygger gemenskap och folkhälsa. Kulturlivet skapar identitet, bildning och kreativitet. Miljörörelsen är avgörande för klimatarbete och naturvård. Utbildning och forskning lägger grunden för kunskapssamhället. Att bredda systemet så att fler ändamål omfattas skulle därför inte bara stimulera en större mångfald av engagemang, utan också ge fler människor möjlighet att bidra till de frågor de brinner för.

Stabilitet och långsiktighet

Det är också viktigt att systemet inte blir föremål för ryckighet och ständiga förändringar. Civilsamhället behöver långsiktiga och stabila förutsättningar. Därför bör avdragsrätten regelbundet utvärderas, men med en tydlig målsättning att utveckla och förstärka den snarare än att försvaga den.

Organisationer som i dag lever på kortsiktiga bidrag kan med ett bättre avdragssystem få en stabilare bas. Det stärker deras förmåga att planera, anställa personal, utveckla verksamhet och på ett trovärdigt sätt stå upp för sin värdegrund.

Demokratisk betydelse

Avdragsrätt för gåvor är inte bara en teknisk skattefråga. Det är också en demokratifråga. När människor ges möjlighet att bidra direkt till det civila samhället stärks den demokratiska kulturen. Det blir ett sätt för medborgarna att ta ansvar, engagera sig och visa solidaritet.

Ett vitalt civilsamhälle är en förutsättning för en stark demokrati. Genom att stimulera givande gör vi det möjligt för fler röster att höras och för fler gemenskaper att blomstra.

Mikael Oscarsson (KD)